

Перо Симић

ТИТО И СРБИ

књига 2 (1945–1972)

Приредили
Зорица Симић и Милан Глигоријевић

■ Laguna ■

Copyright © 2016, Перо Симић
Copyright © овог издања 2018, ЛАГУНА

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Живима дуїујемо обзирносї, мрївима само истїину.

Волтер

Садржај

Уводна реч 15

1. Србија га ни под силом није хтела 17

Титова власт почетком 1945. није имала практично ниједног противкандидата у Србији (19) • Јуначење на Сремском фронту (20) • Највећи губици у историји савременог ратовања (22) • Неповерење између Срба и Хрвата (24) • Камен раздора – Јасеновац (25) • ПрвоТитово кукавичје јаје испод Јасеновца (29) • Како што више смањити Србију (31)

2. Смицалице око Косова и Метохије 37

Седам месеци после одлуке косметских и српских власти да се Косово и Метохија врате у састав Србије, Тито минира одлуке АСНОС-а и највишег органа косметске власти (39) • Непријатељи Југославије преци од њених ослободилаца и твораца (41) • Већина Шиптара није могла да прежали одлазак немачких нациста са Космета (44) • Ослободиоци забрањују

протераним Србима да се врате на Косово и Метохију (45)

3. Српска „хегемонија“ мора бити ослабљена. . . 49

Краљевски намесници, без икакве консултације са краљем, за 45 минута предали Титу власт (51) • Скандалозни избор Јураја Шутеја за министра Титове владе (54) • Наредба о претварању Буњеваца у Хрвате (56) • Проглашавање црногорске нације: Титу и већини у Политбироу ЦК КПЈ интимно је одговарало слабљење Србије (59)

4. Србија у Прокрустој постељи. 65

Ни данас се не зна ко је одлучио да се привремено разграничење између Хрватске и Србије у Војводини претвори у коначно (67) • Србија кратких рукава и са Македонијом (73) • Како обесмислити договор са Јалте: „Пустити да се кандидују најгори и извадити полицијска досијеа и раскринкати их!“ (76) • Злочинима кројили бирачке спискове • (78) Озна гора од Гестапоа: САД све знале и ћутале (83)

5. Уместо самозване „народне владе“, Србијом и Југославијом влада један човек . . 89

Стрељање аутора плаката *Мајко Србијо, њомози* (91) • Судови пресуђују људима које је Озна већ ликвидирала (92) • Већина жртава је три пута умирала (97) • И четрнаест месеци после ослобођења Србије од Немаца, агенти Озне у овој земљи „имали су право да сами изричу смртне казне“ (100) • За три најкритичнија месеца Титова влада није одржала ниједну седницу (102) • Срби неравноправни у два кључна тела

савезне владе (104) • Ко није за нас, тај је лешинар (105) • Титова листа на изборима у Србији добила мање од половине гласова (106) • Јајце у Београду (108) • Српске вође траже да се усвоје све одлуке нелегитимног заседања АВНОЈ-а (112) • И за председника прве редовне, мирнодопске владе Југославије биран само диригованим аплаузима (113)

6. Десет хиљада људи јури једног човека 119

Њујорк тајмс: Михаиловић је исто толико патриота као и Тито (121) • „Самоубиство“ генерала Милана Недића у присуству власти (122) • Мучење генерала Михаиловића какво нико није издржао (126) • Хитлеру прихватљивији и комунисти од национално свесних Срба (127) • Делфа Иванић нуди своју главу уместо Михаиловићеве; хрватски морнар Јоже Бијелић, из Оребића са Пељешца, због „стријељања генерала Михаиловића“ на свом броду *Глорија* спушта заставу на пола копља (130) • И мртво тело браниоца генерала Михаиловића морало је да одслужи остатак робије у затвору у Сремској Митровици (133) • Михаиловићев процес на сва звона, а суђење усташким вођама тајно (135) • Титов гаф у Загребу: „Ја као Хрват и католик“ (136) • „Братство и јединство“ почива на скривању чињеница о грађанском рату у земљи (139)

7. Последњи оружани отпор Срба

Титовом режиму 143

Четници терају партизане да гутају звезде петокраке (145) • Одмазде власти (149) • Ни млада градска герила није седела скрштених руку (150) • Омладина хоће нешто треће (153) • Тек започети Храм Светог

Саве у Београду претворен у складиште грађевинског материјала и нужник, а у Грачаници партијска школа косметских комуниста (155) • Шеф српске полиције бира патријарха Српске православне цркве (158) • Са Теолошког факултета отеран декан који је од усташа спасао мошти кнеза Лазара, цара Стефана Уроша и деспота Стевана Штиљановића (160)

8. Десет година рата са две трећине становништва Србије 169

Од свих конфискација имовине у Југославији, осамдесет одсто је 1946. извршено над српским сељацима (171) • Држава као Алајбегова слама (174) • Поређење између браварског помоћника и докторанда са Сорбоне личи на успоредбу сокола и животиња које не лете по таквим висинама (176) • Партијско суђење др Благоју Нешковићу (179)

9. За само осам месеци од Стаљиновог заменика до великог отпадника. 183

Титове сузе у Кремљу: „Стидим се што сам Хрват“ (185) • Промовисање за Стаљиновог наследника (188) • Може ли вода тећи узводно? (190) • Ми смјело можемо да тврдимо да Стаљин није нигдје више вољен и поштован него у Југославији (191)

10. Голи оток – терор достиже кулминацију . . .195

Има убјеђивања ријечима, а има и преко леђа • (197) Незаконитости у Србији су потпуно нормална појава против којих се грађани не жале! (198) • Дижите се мртви, дајте места живима (200) • Све је почивало на лажима (202) • Терорисано милион људи (206) •

Највише страдало Срба и Црногораца (209) • Зашто су петорица српских вођа у Хрватској изгубили главу? (211) • Идеја за веће напрезање радника (213) • Хоће ли Југославији цез доћи главе? (215)

11. Ако Стаљин нападне Југославију, ја ћу са главнином југословенских војних снага и омладином побећи из земље и оставити је на цедилу 219

Лов на свраке и вране у башти београдске резиденције: „Био сам најбољи...“ (221) • Суша – шифра за америчко оружје (224) • Америчка директива: „Тита представити као топло, омиљено људско биће.“ (227) • Да му Србија плаћа што је 1914. ратовао против ње (229) • Смена др Благоја Нешковића (230) • Први сукоб око концепције Југославије (232) • Југославија спава на вулкану (233) • Ојачавање друштва папучића (234) • Само га смрт може одвојити од власти (235)

12. Темељна ревизија историјске истине о Павелићу и НДХ 239

Тито у Глини 27. јула 1952. одговорност за геноцид над Србима са НДХ и усташа свалио на Немце, који у њему нису учествовали, и на појединце „који су хтјели да се богате“, да истребе око два милиона Срба и да „живе на рачун [хрватског] народа“! (241) • Партија мења име, али не и ћуд свога вође: „Владо, немој да ми расплачеш ЦК!“ (244) • Да би он био што већи, Свети Сава је проглашен несветим, а Тито са својих 170 см вишим од свих нас за људску главу (247) • Фарса од оптужнице против Анте Павелића (250) • Ја или Кардељ (253) • Најава напуштања антистаљинизма

(254) • Пењање Космета на Копаоник (257) • Покушај слабљења најутицајнијег Србина (257) • Усред Србије двосмислено о геноциду у НДХ (260)

13. Лажним оптужбама

до смене Александра Ранковића 265

Кардељево Бекство из Југославије (267) • Да ли је Југославија у стању да се не распадне? (270) • Срби у рату највише гинули, а преговоре са Немцима о ратном обештећењу водио Словенац Борис Шнудерл (273) • И Тито и Кардељ део проблема, а не решења (275) • Два преседана у Уставу из 1963 (277) • Муке око подизања споменика у Јасеновцу (279) • Смрт Слободана Пенезића Крцуна (281) • Титово бекство из Београда (283) • Највећа афера Титове Југославије (285) • Сам себи скаче у уста (288)

14. Игре са Косовом и Метохијом 299

Сам назив социјалистичка аутономна покрајина још није одређивање за самосталну државу! (301) • Продужите тим путем којим сте пошли (304)

15. Кад им узмемо покрајине,

сабићемо их између Ужица и Београда! . . . 309

Притисак на Србију (311) • Најтежи Титов разговор (314) • Увертира у Титов пуч у Србији: може ли Србија имати иста права, а веће обавезе од других (317)

16. Обрачун са либералима 321

Зашто нас од демократије боли глава (323) • Никезић нуди оставку (331) • Враћање изгубљених позиција

---

(335) • Привиђење у Палати федерације (338) • Жал за старим временима (345) • Тито у мањини: „На мојој страни било је само пар другова.“ (348) • Титов информатор у руководству Србије (351) • Нови курс почиње као фарса (354) • Једни збуњени, други одушевљени (356)

<i>Појовор</i> (др Срђан Цветковић)	359
<i>Најомена издавача</i>	364
<i>Рејисџар имена</i>	365
<i>О ауџору</i>	373

Уводна реч

На варљиве висине неприкосновене власти дошао је на крилима српског безнађа у НДХ, Стаљинове инвазије на Србију, али и распамећености Срба из Србије између генерала Драгољуба Михаиловића и прескупе заблуде којом су пратили стварање Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и, ништа мање, традиционалне свесрпске лакомислености, вапијућег недостатка српских државника и површности српских политичара, који су најчешће размишљали за један четворогодишњи мандат, понекад чак и за много мање.

Тито је поништио све што је Србија најскупље платила. И слободу, коју је освојила за себе и друге јужнословенске народе и непрофилисане етничке групе, и државу због које је изгубила трећину целокупног становништва, не ограђујући своје етничке и део историјских територија, створених вишевековним променама које је на штету српства обликовао турски и аустроугарски окупатор.

На дробљењу Србије владао је још од 1944, да би на крају, испуњавајући жеље својих хрватских и словеначких сународника, демонтирао и своје животно дело и хладноратовско мезимче – јалтску Југославију.

1.

СРБИЈА ГА НИ ПОД СИЛОМ НИЈЕ ХТЕЛА

Титова власт почетком 1945. није имала практично ниједног противкандидата у Србији (19) • Јуначење на Сремском фронту (20) • Највећи губици у историји савременог ратовања (22) • Неповерење између Срба и Хрвата (24) • Камен раздора – Јасеновац (25) • Прво Титово кукавичје јаје испод Јасеновца (29) • Како што више смањити Србију (31)

ТИТОВА ВЛАСТ ПОЧЕТКОМ 1945.
НИЈЕ ИМАЛА ПРАКТИЧНО НИЈЕДНОГ
ПРОТИВКАНДИДАТА У СРБИЈИ

Србија се месецима није дала Титу ни под најжешћим терором. Непуних пет месеци после његовог усељења у Бели двор о томе га је на састанку партијског Политбироа обавестио лидер српских комуниста др Благоје Нешковић:

– Радништво је наше, али није политички учвршћено. Чаршија и градска интелигенција је *йрошив* нас. Омладина градска је такође *йрошив* нас.

Титов најближи сарадник Едвард Кардељ комплетирао је слику:

– Сељаци у Србији *нису* за нас.¹

Просто речено, за нову власт није био нико сем ње саме! Радништво још није било политички обрађено, а чаршија, која је у комунистичкој терминологији била синоним за градско становништво, противила се успостављању Титовог просовјетског поретка у Србији. Против су били и припадници градске интелигенције и градска омладина, а ни сељаци, који су чинили две трећине становништва Србије, нису били за Тита.

Тито се тад није могао ослонити ни на многе комунисте у Србији:

– Код нашег партијског чланства у војсци класна заостреност је на врло ниском ступњу – изјавио је у пролеће 1945. Благоје Нешковић. – Они знају, на пример, да ћемо непријатеља истерати, а не знају после тога шта ћемо радити. Не знају да треба ликвидирати са старим друштвом.²

ОвOME се није чудити јер је Титова КПЈ у Србији пред Други светски рат имала само „двеста чланова“.³

ЈУНАЧЕЊЕ НА СРЕМСКОМ ФРОНТУ

Поред совјетског диктатора Јосифа Висарионовича Стаљина и стаљинизма, који су у Србији били на лошем гласу, Титовом имиџу нису ишле наруку ни монархистичке традиције Србије, које је својим демократским реформама, почетком 20. века, међу Србима оснажио краљ Петар Први Карађорђевић. А отпор Србије према Титу још више је појачавало његово јуначење на Сремском фронту, на коме је партизански вођа по сваку цену покушавао да докаже Стаљину да је његова војска боља од бугарске⁴ и да је баш на брисаном простору, у сремској равници, на граници између Хрватске и Србије, у стању да успешно води фронталне борбе против Хитлерових ратних ветерана и усташа и домобрана нацистичко-фашистичке Независне Државе Хрватске – НДХ.

За ову стратегију, која ће Србију завити у црно, Тито се определио без обзира на то што његова војска

није имала никакво искуство у тој врсти ратовања јер се претходне три године највише ослањала на диверзије и бежанију од немачких офанзива и потера.

Титова заблуда и надобудност његових младих генерала коштаће Србију живота неколико десетина хиљада тек мобилисаних младића, без иједног дана обуке, који су гурнути на фронт пред боље наоружане и прекаљене Хитлерове нацисте и много искусније усташе и домобране.

Превелики ратни губици били су утолико бесмисленији што је Тито на овом фронту мазохистички покушавао да убрза повлачење Немаца, иако се немачка војска тада, после продора Совјета на Балкан и искрцавања Енглеза и Американаца у Нормандији, ужурбано из Грчке повлачила према Аустрији и Немачкој.

До средине јануара 1945, пре највеће изгибеније, Немци су „избројали 12.000 мртвих непријатељских [Титових] војника“, а само за једну ноћ, у борбама за хрватско село Врбању, погинуло је хиљаду Титових бораца.⁵

Да би подигао морал своје војске, позадину Сремског фронта средином јануара 1945. посетио је и сам Тито. Његове старешине су му предложиле да му организују и лов на Фрушкој гори, што је Тито прихватио, а по завршетку лова, на гала вечери коју му је приредио командант његове Прве армије генерал Пеко Дапчевић, Тито се неочекивано љутнуо на свог домаћина:

– Добро, бога му, ово је код вас све боље него код мене у Београду.

– Па, логично, друже Тито – одговорио је Дапчевић – кад смо за куvara довели шефа сале из *Руској цару* у Београду.⁵⁶

НАЈВЕЋИ ГУБИЦИ У ИСТОРИЈИ САВРЕМЕНОГ РАТОВАЊА

Тито није успео да поправи незавидну ситуацију на фронту, а одзив на његову мобилизацију у Србији био је веома слаб:

– Само у срезу Пожаревац – према једном поверљивом војном извештају – 42 одсто позваних није се јавило у војску, а многи и од оних који су се јавили на све начине су покушавали да дезертирају, многи и да се саморањавањем спасу сигурне смрти на Сремском фронту.⁷

У Београду се нова власт још горе котирала него у пожаревачком крају. Од 28.000 мобилисаних Београђана само осам хиљада је добровољно приступило Титовој војсци, из које је у последњим месецима рата дезертирало седам хиљада тек мобилисаних бораца из Србије.⁸

Партизанске старешине су на тек мобилисаним борцима тренирале строгоћу, па је био „врло чест случај, нарочито у млађим српским дивизијама, да командири и команданти батаљона шамарају борце“, да се борци, да би се ослободили војске, „трују сировим кромпиром и рањавају“. Партизанске главешине су „многе такве борце *стирељали*“, а за оне који нису стрељани формиране су посебне „кажњеничке јединице“, које су „употребљаване за *најљеже* задатке“, на којима се најлакше гинуло.⁹

Бесмисао овог фронта потврђује податак да су на њему оборени сви рекорди губитака великих војних формација у историји савременог ратовања у Европи.

Из Прве армије, најпрестижније јединице целокупне Титове војске, у последњих пет месеци рата избачен је из строја, убијен или рањен сваки трећи војник и старешина. Најелитнија јединица ове армије Прва пролетерска бригада, коју је Тито формирао 21. децембра 1941, на Стаљинов рођендан, за четири и по месеца ратовања на Сремском фронту имала је више жртава него за претходне три године.

Губици Треће армије, на чијем се челу налазио Коста Нађ, били су још већи. За четири и по месеца постојања и војевања изгинуло је и рањено 47 одсто њеног састава!⁹¹⁰

Већину састава ових двеју армија сачињавали су тек мобилисани младићи из Србије.

Многи Срби и данас се споре око тога колико је стварно српских младића погинуло на Сремском фронту. Једни тврде да се ради о 13.000 жртава, колико је утврђено и на спомен-обележју уписано именом и презименом, а други се с правом позивају на Титовог биографа Владимира Дедијера, који је објавио сведочење једног историчара који је годинама истраживао губитке на овом великом стратишту:

– Губици на Сремском фронту за 175 дана [колико су борбе трајале]: преко 30.000.¹¹

Од око 300.000 младих људи који су крајем 1944. и почетком 1945. мобилисани само у тзв. ужој Србији, без Војводине и Косова и Метохије, изгинуло је њих чак 80.000, а само у борбама са Немцима и усташама у Срему и Славонији живот је изгубило 60.000 српских бораца.¹²

НЕПОВЕРЕЊЕ ИЗМЕЂУ СРБА И ХРВАТА

Ситуацију у Србији почетком 1945. снажно је оптерећивао и геноцид који су усташе у НДХ и пола године од ослобађања Србије од Немаца вршиле над Србима у Хрватској и Босни и Херцеговини, који су пре рата, према немачким изворима, сачињавали готово трећину целокупног становништва ове квислиншке творевине.¹³

А вирус неповерења између Срба и Хрвата у Хрватској већ током рата увелико је био захватио и Титове најближе сараднике.

Поред „националистичког застрањивања према Србима“ Титовог главног ратног повереника за Хрватску Андрије Хебранга, подозрење према Србима, који су били главни носиоци антифашистичког покрета у Хрватској, није крио ни номинални шеф партизанског дела Хрватске Владимир Назор. Он је још 1944. „као Хрват и предсједник хрватске државе“ тражио да се чак и у *Билџену* Титовог Повереништва за информације, који је тада излазио у Хрватској, забрани употреба српског, а да се сви текстови штампају на хрватском језику. Називајући српски језик „језиком београдске чаршије“, он је шефу Прес-бироа Повереништва за информације Првославу Васиљевићу отворено рекао:

– Нас Хрвате то вријеђа и ми нећемо језик београдске чаршије. Док сте овдје, на нашој територији, имате да пишете хрватски, а кад одете у Србију пишете и говорите како год хоћете, мене се то ништа не тиче.

Васиљевић је покушао да му објасни да се текстови у *Билтену* равноправно штампају на хрватском и српском језику, најсроднијим језицима у свету, и да се о томе „брижљиво води рачуна“, али Назор није хтео ни да чује за језичку равноправност:

– Док сте овдје, на територији Хрватске, имате да пишете хрватски. Све што из Хрватске излази и у њу улази има да буде на хрватском језику. Ко не зна хрватски, не може ни да ради код вас.¹⁴

КАМЕН РАЗДОРА – ЈАСЕНОВАЦ

Односе Срба и Хрвата још више су кварили неспоразуми око Јасеновца. Видећи да им се примиче крај, усташе су између 22. априла и 1. маја 1945, кад је већина Југославије већ била слободна, неометано, да би уништили трагове овог великог злочина, срушиле главне објекте јасеновачког логора и спалиле његову архиву. Једино нису успеле да спале све тек побијене логораше и да униште пећ у циглани, у којој су све време рата своје жртве спаљивали живе.¹⁵

– На простору логора имали смо што видјети
– сведочио је Перо Шестановић, референт за пољопривреду и домаћинства општине Јасеновац. – Лешеви по пољима и на сваком кораку, а како је било прољеће и сушно, брзо су се тјелеса распадала.

– Лешеви у логору и на Сави [где су усташе минирале лађу пуну логораша] толико су заударали

да се није могло проћи ако не ставиш марамицу на уста.¹⁶

Оно што нису стигле да сруше усташе, међу којима су готово трећина били босански муслимани,¹⁷ урадила је тек успостављена комунистичка власт у Хрватској. Наложила је да се до темеља сруши зид око јасеновачког логора (!), који су усташе само малим делом стигле да поруше, али и да се уклоне усташке стражарнице и осматрачнице, жичане ограде и пољски бункери! Ускоро је до темеља разорена и цигларска пећ, коју су целати поглавника НДХ Анте Павелића претворили у крематоријум (!), а убрзо је спаљен и соколски дом у самом месту Јасеновцу, власништво јасеновачке српске омладине.¹⁸

У српским селима у околини Јасеновца девојке су тада певале тужну песму:

*Мој Драјане, немој косић' њраву њоред Саве,
да не косиш моје очи њлаве...*

А и чувена српска песма *Ђурђевдан* први пут се чула једног од ратних Ђурђевдана, у возу који је из Сарајева у Јасеновац возио на погубљење сарајевске Србе и Јевреје. Меланхолично ју је запевао један измучени сарајевски Србин, који је са сузама у очима цвилио како тог дана „ђурђевак зелени, свима на раме слијеће осим мени“ јер с њим „нема звијезде Данице, моје сапутнице“, да би се на крају питао коме његова драга „сада на ђурђевак мирише, мени никад више“.¹⁹

Крајем маја 1945. Титов интимни пријатељ, шеф хрватске тајне полиције, високи совјетски обавештајцац Иван Крајачић послао је двојицу својих

агената у загребачки дом Дијане Будисављевић, пореклом Аустријанке, која је за време Другог светског рата из усташких логора смрти спасла 15.336 деце. Углавном се радило о српској деци са Кордуна, Козаре и из српских села поред десне и леве обале Саве.

Била је то једна од најтежих и најобимнијих хуманитарних акција у овом рату, не само у Југославији већ и у целој Европи.

За време спасавања или одмах по изласку из логора од последица тортуре и болести, умрла су 3.254 детета, а више од 12.000 избављене деце преживело је рат.

Спасена деца била су смештена код многих хрватских породица и у објектима Католичке цркве, а нека и у зградама у којима су услови били мало бољи него у концентрационим логорима из којих су избављена. Храна им је највећим делом обезбеђивана добровољним прилозима грађана.

Многа од ове деце васпитавана су у хрватском и усташком духу, како је захтевао Павелић, желећи тако да затре сваки траг о њиховом пореклу, вери и националном идентитету.

Крајачићеви агенти су од Дијане Будисављевић, наводно по налогу хрватског Министарства социјалне политике, тражили да им преда целокупну картотеку о спасеној деци.

– Кад морам предати картотеку – говорила је спаситељка – онда ћу му [главном агенту] дати све. Кажем му да сам очајно увријеђена. Предајем картотеку, биљежнице за налажење непознате дјеце, регистар за фотографије и биљежницу с пописом особних ознака на дјеци.

– Знали смо да ће сада многе мајке узалуд тражити своју дјецу. Страшно растајање у логорима, дугогодишња чежња за њима у Њемачкој [где су мајке ове деце у заробљеништву], а сада неће наћи своје најдраже.²⁰

Тако је онемогућена идентификација великог броја спасене деце и њихов повратак кућама, а многим и враћање свом националном и верском идентитету.

Титово лично пријатељство са Крајачићем било је толико да је југословенски председник овог совјетског агента касније овластио да може да користи било коју од тридесетак његових вила и резиденција.²¹

Озбиљни инциденти пратили су и прве ексхумације жртава усташких логора. На заказану ексхумацију из једне колективне гробнице поред Старе Градишке, у коју су усташе затрпале око хиљаду људи, специјална осмочлана комисија из Загреба каснила је десетак сати. Уместо претходне вечери или тог дана ујутро, како је најављено, чланови ове комисије су се на лицу места појавили тек око 14.30 часова. Инцидент је био утолико већи што ексхумација није могла да почне без чланова ове комисије, а најближа родбина жртава чекала их је од раног јутра, губећи стрпљење због њиховог кашњења.

Одмах по доласку чланова комисије откривено је да су они стигли у Стару Градишку око 12 сати, али да су се два сата задржали у овом месту, обилазећи своје рођаке усташе, који су се налазили у оближњем затвору.

Тог дана откопано је 528 жртава, од којих ниједна није била убијена метком, већ маљем, секиром или

ножем. Међу жртвама су се налазили 371 жена, 107 мушкараца и 50 деце.

Када је један представник војвођанске Земаљске комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача, који је међу жртвама открио посмртне остатке 22 становника Земуна, предложио да се жртве достојанствено сахране, а не да поново буду затрпане готово у исте гробнице у које су их бациле усташе, дошло је до озбиљног инцидента. Члан загребачке комисије, професор др Анте Премеру, са Института за судску медицину у Загребу, није хтео ни да чује:

– Нисмо ми некако погребно подузеће!²²

Партизанске власти Хрватске убрзо су наредиле да се поруше и уклоне и преостали мањи објекти јасеновачког логора, чиме су систематски избрисани трагови великог злочина. Јасеновачки Срби, на чијем се приватном земљишту налазио шири појас јасеновачког логора, после трогодишње паузе од 1942. до 1945, наставили су и наредних година да користе то земљиште за гајење пшенице кукуруза, кромпира, купуса, паприка и других пољопривредних култура!²³

ПРВО ТИТОВО КУКАВИЧЈЕ ЈАЈЕ ИСПОД ЈАСЕНОВЦА

Октобра 1945. Тито је први пут најавио ревизију елементарне историјске истине о логору смрти у Јасеновцу. Почетак није наговештавао да ће ударити и у саме темеље, карактер и смисао ове фабрике смрти

НДХ. Бискупе Римокатоличке цркве у Хрватској и Словенији питао је што се у рату нису побунили против „оних страшних клања Срба у Хрватској, гдје је изгинуло стотине и стотине хиљада Срба“, говорећи притом да се ради о „ушашким злочинима који су ушли за вјечита времена као *највећа* мрља у хисторију хрватског народа“. А онда је бискупе запитао:

– Зашто се нису побунили против најстрашније људске клаонице – логора у Јасеновцу, гдје су усташе *йодједнако* уништавале и Србе и Хрвате, на десетине и стотине хиљада људи.²⁴

Тиме је Тито заокружио своје необичне „ране радове“ о Јасеновцу и НДХ, који су више збуњивали него објашњавали шта се дешавало у највећем логору смрти на Балкану и у марионетској држави највернијег Хитлеровог савезника изван нацистичке Немачке.

Крајем маја 1941. својим шефовима у Москви је писао да су усташе „по селима НДХ стријељале на стотине Срба, сељака и радника без икаквог разлога“.

Септембра 1941. у *Билтџену* свог Главног штаба тврдио је да је „под ножем Павелићеве ушашке банде погинуло стотине хиљада Срба: жена, дјеце и стараца“.

Априла 1942. године Москви је јавио да се „најстрашнији концентрациони логор у Хрватској налази у Јасеновцу“, да је „целат Павелић у овај концентрациони логор бацио више од 10.000 најбољих синова Хрватске“, а да је у њему остало свега још „хиљаду и по живих људи“. Не помињући притом ни једном речју Србе као најбројније страдалнике Јасеновца.

Крајем те исте 1942. године у брошурици Титовог Пропагандног одељења *Јасеновачки лојор* наведено је да је у овом логору смрти „побијено 300.000 душа“.

У пролеће 1944, у ауторском чланку, намењеном међународној и домаћој југословенској јавности, Тито је написао да је немачки „непријатељ“, који у тим злочинима у НДХ није учествовао, „само у року од три мјесеца [од формирања НДХ] *у помоћу* зликовачких усташа уништио преко пола милиона Срба“!²⁵

КАКО ШТО ВИШЕ СМАЊИТИ СРБИЈУ

Још у мају 1944. Тито је америчким новинарима Џону Талботу и Стојану Прибићевићу изјавио да ће за време његове владавине „сви народи Југославије имати своја национална права да унутар своје федералне јединице уреде свој живот како то одговара потребама дотичног народа“,²⁶ да би три месеца касније једном страном новинару рекао да овај принцип вероватно неће важити за Србију. Еуфемистички је наговестио могућност да се Косово и Метохија одвоје од Србије:

– Питање Албанаца на Косову решиће се после ослобођења целе Југославије. Ово питање за сада није актуелно.²⁷

Крајем те 1944, чим се докопао власти у Београду, Тито се много интензивније бавио идејом кројења граница Србије, њеног свођења на што мању територију и поништавања готово свих тековина које је Србија, уз огромне жртве, остварила у Првом светском рату.

То се понајбоље види из разговора који је тада водио са лидером Земљорадничке странке Драгољубом

Јовановићем, професором београдског Правног факултета, кога је Тито позвао на сарадњу у успостављању нове власти:

Јовановић: Да ли се Црна Гора и Србија могу ујединити ако то буду желеле?

Тито: Ја сам Црногорцима, још док смо били у њиховој земљи, рекао да ће добити посебну федералну јединицу, али да се увијек могу ујединити са Србијом ако желе.

Јовановић: Шта ће бити са Пиринском Македонијом?

Тито: Ми ћемо Бугарима вратити цариградски [потоњи димитровградски] и босилеградски срез, а они ће дати срезове Пиринске Македоније да би се ујединили са Вардарском и припојили Југославији.

Јовановић: Којој федералној јединици ће припасти Војводина, или ће се организовати као посебна земља?

Тито: Банат ће свакако припасти Србији, за Бачку ћемо видјети, пошто има доста Хрвата, а већ Барања...²⁸

Све у свему, желео је да Црну Гору одвоји од Србије, да источне делове Србије уступи Бугарима, да би они део Пиринске Македоније дали Вардарској Македонији, да Барању и Бачку, које се никад нису налазиле у саставу било које хрватске државе, а можда и Срем, о коме се у овом разговору није изјашњавао, уступи Хрватској.

Тито је тих дана већ био увео војну управу у Војводини, а за њеног губернатора одредио је хрватског

генерала Ивана Рукавину, рођака Павелићевог пуковника Јураја Рукавине, организатора масовних злочина над Србима Лике и Босанске крајине.

Један од првих потеза генерала Ивана Рукавине био је ликвидација неколико стотина угледних Новосађана осумњичених за неборбену подршку генералу Драгољубу Михаиловићу, команданту легитимне Југословенске војске у отаџбини.²⁹

Двадесетак година касније Благоје Нешковић ће једном свом саговорнику изјавити да му је Тито одмах после рата пренео поруку румунских функционера да Румунији треба да припадну „влашке области у источној Србији“:

– Другови Румуни – рекао је Тито – сматрају да је то њихов народ [Власи] и њихова територија.

Нешковић је одговорио да су Власи Срби, да се они тако осећају, и да су се због тога у балканским и светским ратовима борили за Србију:

– Њихово етничко порекло јесте влашко, али су се они, живећи са Србима и мешајући се са Србима, учећи школу са Србима, претопили у српску нацију. И нема говора ни о каквој „влашкој области“ у Србији.

Недуго после овог разговора Тито је Нешковићу поновио захтев Румуна за „влашку област у источној Србији“. Нешковић је то одбио, а Тито је од члана Политбироа Милована Ђиласа тражио да се обнови национална свест Влаха и да се организују као национална мањина, али је ускоро захваљење односа између Тита и Румуна омело спровођење ове идеје.